

Odpis záznamov
z obecnej kroniky Záhorce - Selešťany
za rok 1991

Kronikárka obce: E. Pohánková

P o d n e b i e a p r í r o d a

O počasí roku 1991 možno povedať, že sa svojimi sprievodnými znakmi zaradilo takmer k ideálnemu.

Január bol skoro celý bez snehu. Tento pripadol len na prelome prvých dvoch mesiacov a asi 6-centimetrovou vrstvou potvrdil, že je zima. Teploty dosahovali zhruba v dennom priemere + 3,1 °C, nočné mrazy - 4,8 °C. Najchladnejšia noc bola z 3. na 4. februára - mínus 14 °C.

Jar nastúpila pomerne skoro. V druhej polovici marca sa síce zase ochladilo, ale len na krátku dobu, takže väčšina ľudí stihla posiať zeleninové semenka do pôdy včas.

Aj apríl si zachoval typické počasie. Fúkali dosť často pomerne silné vetry, ktoré priniesli i potrebnú vlahu. Bolo chladno, ale len do 21. apríla. Slabý dážď tohoto dňa zmenil počasie k lepšiemu. Badať sa oteplilo. Máj i jún už predurčovali dobrú úrodu zeleniny, zemiakov i obilia. Darilo sa najmä tým poľnohospodárskym kultúram, ktoré si vyžadovali pravidelnú vlahu. Pršalo ako na objednávku. Tiché, ale výdatné popoludňajšie dažde sa často striedali s teplými slnečnými lúčmi a príjemné vlhké prostredie prospievalo hlavne paprike, paradajkám, uhorkám, dyniam a hlúbovej zelenine. Pomerne daždivé počasie pribrzdilo začiatok žatvy. Družstevníci žali viac-menej úchytkom medzi väčšími či menšími fázami dažďa. Obilie bolo treba síce dosúšať, no vysporiadali sa aj s touto záležitosťou. V priebehu júla roľníci dožali. Možno povedať „šťastne“, lebo hneď prvú augustové dni boli sprevádzané častými a dosť prudkými búrkami z tepla. Trvali do polovice augusta. Potom sa vzduch pozvoľna ochladzoval natoľko, že záver augusta sa zdal byť dosť studeným. Teploty sa zvýšili len cez „babie leto“, ktoré trvalo zhruba od 9. -ho do 20. -ho septembra. Nastúpila klasická jeseň - málo dažďa, vetro, sychravé, hmlisté rána. Aj október bol sprevádzaný takýmto počasím. Občas sa síce prechodne oteplilo, nejednalo sa však o trváce teploty.

November bol prevažne zamračený, slabé slniečko už nemalo síl ohriať pôdu. Prvé snehové vločky začali padať na Luciu, na vlhkej zemi sa však ihneď spúšťali. Vážnejšie zamrzlo len 19. -ho decembra, teplomer zaznamenal - 9 °C. Sneh už do konca roka viacej nepadal.

Celý rok 1991 možno považovať za úrodný, nakoľko v pomerne horúcom lete bolo hodne zrážok, plodiny bujnely,

dobre rástli, vyvíjali sa a kto sa staral o pravidelné kyprenie pôdy, zberal naozaj dobré výsledky svojej práce. Občan našej obce zo Seleštian, Ján Strhársky, už veľa rokov spolupracuje s Hydrometeorologickým ústavom v Bratislave tak, že je - denkrát týždenne meria výšku hladiny spodnej vody v studni, ktorá sa nachádza pri Ipli smerom na Slovenské Ďarmoty. Vedie príslušnú evidenciu a získané poznatky zasiela uvedenému ústavu, ktorý má pobočku v Banskej Bystrici.

O p i s o b c e

Začiatok roka bol poznačený významnou udalosťou v živote obce. Dňa 18. januára bol v doplňujúcich voľbách do funkcie starostu obce zvolený Jozef Huťan, ktorý kandidoval za Hnutie poľnohospodárov. Spolu s ním kandidovala na túto funkciu aj Zdena Šramková, ktorú navrhovala KSS. Tá sa napokon stala zástupkyňou starostu. Volieb sa zúčastnilo celkovo 521 občanov, z nich Jozefovi Huťanovi odovzdalo svoj hlas 420, Zdene Šramkovej 61 voličov.

Novozvolené obecné orgány - obecná rada, komisia pre ochranu verejného poriadku, finančná komisia a nový starosta začali pracovať iným spôsobom. Obec postupne prestávala byť dotovaná štátnymi finančnými prostriedkami, zdroje príjmov sa museli vyhľadávať, napr. vyberaním poplatkov domovej dane. Významnú zložku tvorila tiež daň z príjmov obyvateľov pracujúcich v štátnych podnikoch, tiež podiel z objemu miezd pracovníkov v poľnohospodárskych podnikoch.

Ihneď po nástupe do funkcie začal starosta iniciatívne riešiť aktuálne otázky života občanov. V spolupráci s poslancami, občanmi obce a najmä s dočasne nezamestnanými občanmi, ktorí na určitú dobu pol roka vykonávali rôzne verejnoprospešné práce. V hodnotenom roku to boli títo občania: Pavel Hromada, Štefan Ledecký, Ľubomír Valašek a Zoltán Molnár. Pod vedením starostu sa k spokojnosti občanov po dlhšom čase vyriešil odvoz domového odpadu. Zrušené boli divoké skládky, ktoré si napriek zákazu občania vytvárali svojvoľne najmä na okrajoch obce.

Ďalej bola zaizolovaná zadná stena kuchyne pri Kultúrnom dome a ukončený dlaždicový chodník smerom od autobusovej zastávky k

Obecnému úradu. Zároveň bola dobudovaná časť Obecnej komunikácie pred rodinnými domami Pavla Filipa, Štefana Keťku a Jána Šoltýsa. Jednalo sa o spevnenie cesty hrubým kameňom a úpravou jej povrchu asfaltovým kobercom. Podobné práce sa uskutočnili aj v inej časti obce pred rodinným domom Ondreja Hromadu a najmä pred novopostaveným domom Ivana Hromadu.

Medzi práce, o ktorých s uznaním hovorili občania, patrila aj úprava cintorínov v Záhorciach, Podlužanoch i v Selešťanoch. Jednalo sa o úpravu priestranstva, oplotenia a vymedzenie miesta s kontajnermi na cintorínsky odpad.

Poznamenávam, že finančné prostriedky neboli vynakladané neúčelne, zvažovala sa každá koruna.

H o s p o d á r s t v o

Rok 1991 bol vôbec najťažším rokom pre poľnohospodárskych pracovníkov. Navrhované garantované ceny za vybrané poľnohospodárske výrobky ostali len na papieri.

Hrubá poľnohospodárska produkcia, vrátane náhrad za poistené škody, bola dosiahnutá vo výške 37 miliónov 412 tisíc Kčs, čo je plnenie na 94,4 %. Z toho rastlinná výroba bola splnená na 105,5 % a živočíšna na 71,57 %.

Nebol tiež uskutočnený predaj osív, obilovín, strukovín, čo síce malo vplyv na zníženie tržieb, ale vzrástli zásoby.

Týmto rokom vstúpilo poľnohospodárstvo do transformačného procesu, teda do obdobia, kedy sa treba prispôsobiť podmienkam systému trhovej ekonomiky.

Zložité problémy vznikli pri odbyte výrobkov tak rastlinnej ako i živočíšnej výroby.

Zahranično-obchodná činnosť

V tejto oblasti sa poľnohospodári zamerali na organizovanie zahranično-hospodárskych služieb, hlavne však dopravy TIR. Počas roka bolo zrušené spolupartnersstvo s firmou Donimpex od 30. júna 1991 a vložená účasť vo výške 360.000 Kčs bola vrátená.

Zahraničná doprava bola uskutočňovaná dvoma kamióňmi. Jazdili do Nemecka, Rakúska, občas do Grécka i Maďarska.

Do zahranično-obchodnej činnosti bola zaradená i výroba biohumusu a chov daždoviek. Z tejto práce sa dosiahol zisk 1 milión 399 tisíc Kčs. Vo výrobe biohumusu a v chove daždoviek mienia pokračovať a chceli by vytvoriť spolupartnerstvo s firmou Heralia.

Produkcia rastlinnej výroby /množstvo v tisícoch Kčs/

Plodina	Plán	Skutočnosť	% plnenia plánu
Pšenica ozimná	7.045	7.500	106,4
Jačmeň ozimný	350	326	93,1
Jačmeň jarný	1.995	1.864	93,4
Kukurica na zrno	1.534	2.993	195,1
Hrach siaty	2.905	2.333	80,3
Kukurica na osivo	808	1.272	61,1
Sója	-	31	-
Slnečnica	1.927	2.104	109,2
Lucerna	450	290	64,4
Pasienky	405	218	53,8
Kukurica na siláž	2.200	1.047	47,5
Lúky	255	136	53,3
Hrozno	2,200	674	30,6

Stav hospodárskych zvierat

Druh	Plán	Skutočnosť	% plnenia plánu
Prasnice	108	113	104,6
Prasce	287	380	132,4
Prasničky	-	10	-
Výkrm ošípaných	1.161	1.319	113,6
Kance	6	8	133,3
Mäso hydinové	282,0	249,6	88,5

Medzi donedávna netradičné formy protestu patrí v súčasnej dobe štrajk. Dňa 8. júla sa ho zúčastnili aj naši poľnohospodári. Volili taký spôsob protestu, že v pondelok ráno od 7⁰⁰ do 9⁰⁰ hodiny zablokovali poľnohospodárskou technikou-kom-

14. Ján Balga - murárske práce
15. Ján Pohánka - výroba a predaj ohradového pletiva
16. Zuzana Kvačeková - predaj potravín a priemyselného tovaru
17. Ľubomír Baran - výroba stavebných dielcov
18. Štefan Zauška - maliar-natierač
19. Jaroslav Príbeli - montáž a oprava elektrospotrebičov
20. Ján Vladár - chov a predaj hospodárskych zvierat
21. Ľubomír Šramka - oprava motorových vozidiel
22. Pavel Filip - vodoinštalačné práce
23. Ondrej Zahoran - nákladná doprava
24. Ing. Stanislav Goda - odborná poradenská činnosť
25. Zoltán Lavrík - oprava áut
26. Ing. Dušan Balga - stavebné práce, výroba a predaj stavebných výrobkov
27. Darina Kazmárová - nákup a predaj poľnohospodárskych výrobkov
28. Jaroslav Kalmán - nákladná autodoprava
29. Alena Nemčoková - predaj losov
30. Štefan Ďurček - murárske práce

V Seleštanoch si v priestoroch bývalej predajne a bufetu Jednoty-spotrebné družstvo zriadila Zuzana Kvačeková predajňu potravinového a rozličného tovaru, taktiež poskytuje rôzne reštauračné služby.

V e r e j n ý ž i v o t

Členovia Zboru pre občianske záležitosti uskutočnili aj v tomto roku niekoľko už tradičných akcií. Do života bolo na Obecnom úrade v Záhorciach uvítaných šesť malých ratolestí a to: Marek Macka, Norbert Šramka, Juraj Szabo, Dominika Kováčsová, Renata Mäsiarová a Dušan Ďurovkin. V Materskej škole sa v júni uskutočnila rozlúčka s predškolákmi, t. j. so žiakmi, ktorí v septembri 1991 začali navštevovať základnú školu. Táto povinnosť sa týkala nasledovných detí: Radoslava Balgu, Eriky Mackovej, Mileny Majorošovej, Martiny Hromadovej, Martiny Hodásiovej a Timey Pohánkovej. V zmysle nových predpisov povoľujúcich starostovi našej obce vykonať sobášny akt v Slovenských Ďarmotách, kde je aj matričný úrad, vznikli tri nové manželstvá:

Evvy Godovej a Ivana Filipa

Miroslavy Ivanovej a Jaroslava Vargu

Ľuby Lavríkovej a Milana Mäsiara.

Päťdesiat rokov spoločného života si pripomenuli manželia Juraj Oros a manželka Rozália, rodená Nagyová.

Medzi najstarších jubilujúcich občanov patrili v tomto roku:

80-roční : Michal Majoroš, Mária Hromadová, Štefan Vlkolenský,
Pavel Michňa

85-roční : Mária Šramková, Rozália Benediková

90-roční : Rozália Hegedúsová a Ján Ledecký.

Najstarší obyvateľ Ján Lörinc sa v zdraví dožil už 97 rokov života.

O b y v a t e ľ s t v o

Do radov nášho obyvateľstva pribudlo šesť malých občianok - tri dievčatká a traja chlapci: Dominika Kováčsová, Renata Mäsiarová, Alexandra Demeterová, Michal Majoroš, Dušan Ďurovkin a Martin Šalko.

Za posledné dva roky dosť vážne poklesol prírastok novorodencov.

Konštatujem, že na dvojnásobok sa zvýšil počet tých, s ktorými sme sa museli natrvalo rozlúčiť. Bolo ich dvanásť - 7 žien a 5 mužov: Mária Strhárska, Emília Balgová, Rozália Sabová, Terézia Vršková, Zuzana Balážová, Zlata Kiššimonová, Barbora Čestvenová, Ján Bódiš, Pavel Huťan, Štefan Ubrankovič, Ján Mäsiar, Jozef Sabo.

S poľutovaním uvádzam, že v radoch zomrelých sú čoraz častejšie i mladší ľudia, ktorí dovršili svoju životnú púť v strednom veku. V spomínanom roku to boli: Pavel Huťan, Jozef Sabo, Zlata Kissimonová a Emília Balgová.

Stav obyvateľstva našej obce bol viac-menej ustálený, v posledných rokoch však prevažuje príliv obyvateľstva. Zväčša mladí ľudia sa vracajú z okresného mesta do dediny, najčastejšie do rodičovského domu, kde sa za pomoci rodičov žije predsa ľahšie.

Takto sa v roku 1991 prisťahovalo 28 obyvateľov, odhlásilo sa 10 ľudí.

K 3. marcu 1991 sa na území Českej a Slovenskej federatívnej republiky vykonalo sčítanie ľudu, domov a bytov, pre

ktoré bol stanovený rozhodný okamih na polnoc z 2. na 3. marca. Každý občan ČSFR mal sám vyplniť príslušné tlačivá a uviesť v nich správne a pravdivé údaje.

Záhorce zaberajú rozlohu 1.798 ha. V roku 1991 žilo v obci 779 obyvateľov, z toho 417 žien. Priemerný vek obyvateľov bol 40 rokov.

Vo veku	0 - 14 rokov	žilo v Záhorciach i Seleštanoch	142 ľudí,
	15 - 59 rokov		223 mužov,
	15 - 54 rokov		202 žien,
	60 - viac rokov		81 mužov,
	55 - viac rokov		131 žien

Z uvedeného počtu je 756 občanov národnosti slovenskej, 20 maďarskej, 2-ja českej a 1 inej /Kostarika/.

Podľa náboženského vyznania je v obci 286 rímsko-katolíkov, 357 evanjelikov, 4 občania grécko-katolíckeho vierovyznania a 123 neznámeho vyznania.

S o c i á l n e p o m e r y a z d r a v o t n í c t v o

Z dôvodu prechodu na trhovú ekonomiku hospodárenia štát venoval zvýšenú pozornosť občanom, ktorí nie sú zo zdravotných alebo vekových dôvodov zaradení v pracovnom pomere. Aj v roku 1991 boli poskytované viacerým občanom v našej obci nasledovné druhy dôchodkov:

starobný, vdovský, sirotský, invalidný-čiastočný alebo plný, sociálny-v prípade, keď dôchodca nemá odpracovaný stanovený počet rokov pre priznanie starobného dôchodku, dôchodok manželky-v prípade, že dôchodok manželov spolu nie je pokrytý čiastkou 3.200 Kčs. Štatistiky ukazujú, že pomerne veľa mladých ľudí poberá v poslednej dobe čiastočný alebo plný invalidný dôchodok. Toto nasvedčuje, že príčinou odchodu do dôchodku je zhoršujúci sa zdravotný stav obyvateľov.

Poznamenávam, že z fondu doplnkovej sociálnej starostlivosti v tomto roku už neboli poskytnuté jednorazové finančné alebo hmotné príspevky.

Oproti predchádzajúcemu roku nenastali zmeny v personálnom obsadení Obvodného zdravotného strediska v Želovciach, do ktorého naša obec patrí.

XXXXXXXXXXXX

Zápisy za posledný rok 1991 boli schválené Obecným zastupiteľstvom v Záhorciach dňa 2.4.1993 pod č.C/3.